

Jak zasáhnout

Ing. Jiří Kouba

při proboření do ledu

Lipno, 23.–25. února 2012

Od posledního únorového čtvrtka do soboty si v Dolní Vltavici u Lipna čeští záchranáři s kolegy z Polska a Rakouska vyměňovali zkušenosti při nácvičce záchrany lidského života na ledě.

Tato akce je každoroční událostí zimní sezóny. Českokrumlovští vodní záchranáři vedení Ing. Milanem Bukáčkem tu přivítali další záchranářské skupiny, profesionální i dobrovolné hasiče, zdravotníky, studenty oboru záchranář ZSF Jihočeské univerzity a také kynology, aby v podmínkách Lipenské přehrady zdokonalili spolupráci při záchrane lidských životů v zimních podmínkách. Letos byl poprvé součástí mezinárodního semináře také kongres Mimořádné události v urgentní medicíně, na kterém se zkušení záchranáři podělili o své poznatky a zkušenosti. Během semináře, který následoval po kongresu, pak účastníci nabyté poznatky využili při společném nácvičce prakticky.

Tuto významnou aktivitu každoročně organizuje místní skupina Vodní záchranné služby Český Krumlov (VZS ČK) pod záštitou hejtmana Jihočeského kraje a ve spolupráci s Vodní záchrannou službou Horního Rakouska, obcí Černá v Pošumaví, Jihočeským krajem, generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru (HZS), Školícím a výcvikovým zařízením HZS ČR Středisko Borovany

a Sbořem dobrovolných hasičů v Hořících na Šumavě a v Černé v Pošumaví.

Kongres i seminář byly uspořádány za finanční podpory programů Evropské územní spolupráce Rakousko–ČR 2007–2013, Ministerstva obrany a Jihočeského kraje. Byly určeny nejen odborníkům na záchrannou činnost a složkám IZS, ale také firmám, jež se zabývají vývojem a prodejem záchranných pomůcek, a veřejnosti včetně obyvatel přilehlých obcí. Celkově se akce zúčastnilo 147 osob ze 37 organizací Česka, Polska a Rakouska. Zajímavostí letošního ročníku byla účast jednatele iránské společnosti zabývající se výrobou a distribucí zdravotnických pomůcek, pro něhož byla možnost vyzkoušet si pobyt v ledové vodě jistě nevšedním zážitkem.

Na kongresu vystoupili zkušení zástupci záchranářských institucí. Prezentace různých technik záchrany, záchranných prostředků a pomůcek na ledě byly obohaceny o nácvič zásahu z vrtulníku a ukázkou práce záchranářských psů. Zajímavé byly přednášky prim. MUDr. Evy Tauchmanové, která kladla důraz nejen na kvalitní technické provedení zásahu, ale i na adekvátní poskytnutí první pomoci. První blok přednášek byl věnován hypotermii (účinkům chladu na organismus). Účastníci, kteří se v plavkách ponořili do ledové vody, si na vlastní kůži vyzkoušeli podchlazení a poté následovala praktická ukáзка poskytnutí první pomoci. Druhý blok přednášek byl věnován tonutí a přidruženým zhoršením zdravotního stavu včetně úrazů, zejména krční páteře. Důraz byl kladen na včasné použití fixačních pomůcek ve fyzicky náročných podmínkách; dr. Tauchmannová vštěpovala účastníkům zásadu: „I zdánlivá drobnost na začátku zásahu má svůj význam a nedodržení postupu vede často nejen k nezdaru, ale i k tragickým koncům jak pro zachraňovanou osobu, tak pro záchránce.“

Účastníci ocenili také přítomnost vrtulníku společnosti Alfa helicopter a leteckých záchranářů jihočeské Zdravotnické záchranné služby, kteří předvedli zásah vrtulníkem při záchraně osoby probořené do ledu a součinnost se záchranáři vodní záchranné služby.

Přínosem byla rovněž prezentace domácích i zahraničních firem zabývajících se vývojem či prodejem záchranářských prostředků a pomůcek. Zaujala také ukázka polských záchranářů s využitím motorového katamaránu používaného na Baltu a polských tocích. Velký aplaus sklídili záchranáři Jihočeské kynologické brigády, kteří demonstrovali využití psů při záchraně ohrožených osob.

Hlavní náplní sobotního semináře bylo nejen předání praktických zkušeností mezi týmy, ale i společné nacvičení zásahů při proboření lidí do ledu a následné první pomoci. Právě dobrá koordinace zainteresovaných složek IZS je klíčová, míní předseda českokrumlovských záchranářů a hlavní organizátor semináře Ing. Milan Bukáček.

Získané zkušenosti účastníci předávali jak svým kolegům, tak veřejnosti. Na úvodní ukázky sebezáchrany a záchranu improvizovanými prostředky v režii českokrumlovských záchranářů a studentů JČU navazovaly ukázky všech zúčastněných týmů. Každý z nich měl vyvinout vlastní metodu záchranu života a transportu do bezpečí a tu pak v modelových situacích demonstrovat.

Diváci tak mohli vidět různá provedení zákroků za použití speciálních i improvizovaných pomůcek – motorové čtyřkolky, žebříku, různých typů nafukovacích člunů, ledových saní, nafukovací lávky, speciálních bodců, odkapávací nádoby pod auta i záchranářských psů. Každý z prostředků má své klady a zápory a je vhodný do jiných podmínek. Důmyslné pomůcky ale nejsou zárukou úspěšného zákroku, nejdůležitějším faktorem zásahu je totiž jeho včasnost a rychlost. Zachraňované osobě hrozí akutní podchlazení a je nutné ji urgentně dopravit do bezpečí. Po deseti minutách ve studené vodě dojde u člověka k tak silnému podchlazení, že se již hraje o každou vteřinu. Jak podotýká Milan Bukáček: „V časové tísni před příjezdem pomoci si lidé mohou pomoci sami: kusem lana, pneumatikou, větví či lyží, zkrátka čímkoli, co je po ruce.“

I letos měly úspěch instruktážní ukázky, kterým přihlíželo asi padesát účastníků. Zájemci si záchranu tonoucích mohli na ledě vyzkoušet i sami, což řada z nich využila. „Celá řada aktivit se děje na ledě a lidé si často nebezpečí neuvědomují. Pokud se do něj ale dostanou, mnohdy neví, jak se v takové situaci chovat,“ vysvětluje Ing. Bukáček potřebu větší informovanosti veřejnosti o možných nebezpečích, která oblast Lipna skrývá.

Vodní záchranáři každoročně zdůrazňují důležitost prevence, která by měla předcházet všem rizikovým aktivitám, jako jsou např. ledový jachting nebo snowkiting. Opatrnost však vodní záchranáři doporučují i u běžných zimních sportů. Lipenská oblast je celoročně ideálním prostředím pro sport a rekreaci. Českokrumlovští vodní záchranáři, jejichž hlavní sezónou je léto, se tedy nenudí ani v době, kdy je přehrada zamrzlá. Jak uvedl Milan Bukáček, zima přináší řadu nebezpečí, a tak musí být záchranáři k zásahu vždy připraveni, přestože stálý čtyřadvacetihodinový dohled v Dolní

Vltavici zajišťují hlavně v letních měsících. Stále číhající nebezpečí v podobě proboření osob či vozidel skrze led a s tím spojené úrazy vyžadují jejich přítomnost. V zimě o víkendech krumlovští záchranáři slouží na své nové základně v Dolní Vltavici, českobudějovíčtí vodní záchranáři na Modříně a frymburští dobrovolní hasiči ve Frymburku. Důležitost jejich služeb potvrzuje i jejich poslední zásah. V sobotu 11. února v Přední Výtoni společnými silami zachránili ženu, která při bruslení upadla tak nešikovně, že si způsobila středně těžké poranění.

Semináře se aktivně účastnili také budoucí zdravotničtí záchranáři. Pro studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích byl seminář první podobnou zkušeností. Akce si velmi cenili i vodní záchranáři z Horního Rakouska, kteří s českokrumlovskými záchranáři intenzivně spolupracují.

Celodenní akce zaujala také média, zpravodajsky ji pokryla řada deníků i některé rozhlasové a televizní stanice. Sdělovací prostředky projevují zájem o aktivity záchranářů stále více. Jejich pozornost odráží zvyšující se povědomí veřejnosti o rizicích spojených se sportem a dalšími volnočasovými aktivitami.

Poslední únorovou sobotu tak měli všichni přítomní důvod ke spokojenosti. Akce přispěla ke zlepšení spolupráce českých, rakouských i polských záchranářů a jednotek IZS a obohatila i veřejnost, a byla tak přínosem pro bezpečnost návštěvníků a obyvatel regionu. Jednoznačně je kromě jiných třeba pochválit za spolupráci, připravenost a zásahy jednotky profesionálních a dobrovolných hasičů, se kterými se vodní záchranáři setkávají nejčastěji.

Foto: Adéla Černá

Kontakt:

VZS Č. Krumlov, Ing. Milan Bukáček

Telefon: 606 070 047 • E-mail: bukacek@zachranari.com.

Kurz činnosti v krizových situacích

Mgr. Štěpán Klen

Ještě před kongresem, o němž píšeme na předchozí dvoustraně, absolvovali od 2. do 7. února 2012 studenti druhého ročníku studia oboru zdravotnický záchranář katedry klinických oborů Zdravotně sociální fakulty Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích tradiční zimní kurz Vodní záchrana a činnost v krizových situacích.

Kurz, realizovaný v Česko-rakouském výcvikovém středisku vodní záchranné služby v Dolní Vltavici u lipenského jezera, byl zaměřen na zvládnutí situací v extrémních podmínkách zimního období, které mohou nastat při činnosti záchranných složek, ale také při rizikových aktivitách, např. při extrémní turistice, a postihoval jak specifika zimních podmínek na zamrzlé vodní hladině, tak další terénní situace. Celý kurz provázela průprava ke zvládnutí první pomoci, přičemž při plnění programu byla zaměstnání zaměřena také na poznání osobních možností účastníků kurzu, podporu týmové spolupráce a fyzické i psychické kondice.

Vytvořené situace frekventanty prověřují, poskytují komplexní zkušenosti a připravují na záchrannou profesi. Záchranář musí v každém okamžiku zvládat různé okolnosti zásahu (nepřehledný terén, chlad, oslabení, řešení neočekávané situace apod.) a zaměření kurzu odpovídá právě tomuto obsahu.

Přípravné teoretické celky byly zaměřeny na hypotermii, metodiku záchrany z ledu, vybavení a přístupy k činnosti v extrémních podmínkách, topografii vč. ovládnutí GPS, první pomoc, typovou činnost složek IZS – činnost při hromadných nehodách či krizovou komunikaci v situacích demonstrování úmyslu sebevraždy apod.

V praxi se účastníci seznamovali s využitím speciálních pomůcek na záchranu z ledu (házečí pytlík, nafukovací lávka, ledové saně, kanadské saně aj.) i na možnosti improvizace (vakuová matrace, záchranná smyčka, raft, lano, surfový plovák). Součástí praxe byla i komplexní zaměstnání, při nichž studenti museli využívat získané znalosti a dovednosti, přičemž obsah byl zčásti zaměřen i na přiměřené zvyšování fyzické a psychické kondice.

Jako oživení programu byly zařazeny tři zážitkové bloky. První dva měly za cíl studentům prakticky ukázat chování těla při krátkém a rychlém pobytu v chladné vodě bez izolačního obleku, tedy v plavkách či jen lehkém oblečení. Přestože byly bloky dobrovolné, zúčastnili se jich všichni frekventanti. První blok spočíval pouze v krátkém namočení těla a hlavy po vstupu do vody, ve druhém studenti s dopomocí proplouvali pod ledem mezi dvěma vstupy v ledu vzdálenými dva metry, přičemž byli jištěni lanem a záchranářem ve vodě. Po obou akcích měli účastníci ihned k dispozici tepelný komfort a teplou sprchu. Třetí zážitkový blok spočíval v dlouhodobém (celonočním) přežití v zimních podmínkách: v extrémním mrazu studenti přespali ve srubech Jihočeské záchranné kynologické brigády s vnitřní teplotou objektu kolem $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$.

V poslední etapě kurzu studenti museli prokázat schopnost provedení záchrany ze zamrzlé ledové plochy dostupnými prostředky a v běžném oblečení, bez izolačního obleku.

Celková úroveň a pozitivní motivace studentů má vzestupnou tendenci, což je velmi potěšující. Věříme, že kurz pomohl k přípravě budoucích profesionálů na situace, které jdou běžně jen obtížně simulovat a při jejichž řešení může prožít zkušenost zachránit zdraví či život.

Záchranář, příloha časopisu Bazén & Sauna, č. 1–2/2012 • Ročník XII • Vychází v únoru 2012 • Uzávěrka 28. 2. 2012

Vydavatel: Aqua Viva, s. r. o. • **Adresa redakce:** Kubatova 2a/1402, 102 00 Praha 10 • **Tel./fax** 272 650 645 • **Redakční rada:** Paed. Dr. Tomáš Miler, MUDr. Jan Kaufman, Ing. Jiří Kouba, Tomáš Kouba, Ing. Milan Říha • **Tisk:** Tiskárna Petr Dvořák, Dobříš • **Grafická úprava a typ:** Adam Friedrich • **Distribuce:** předplatitelská agenda časopisu Bazén & Sauna s vazbou na koupaliště a jiné vodní plochy, dále profesní záchrannářská sdružení.

Nevyžádané příspěvky a rukopisy se nevracejí • Otištěné texty nemusejí nutně vyjadřovat názor redakce • Reg. číslo MK ČR E 11040.